

บทที่ 7

การนิเทศการฝึกสอนและการสังเกตการสอนอย่างมีระบบ

ข้อความเบื้องต้น

โดยเหตุที่การฝึกสอน (Student Teaching) เป็นกระบวนการ (Process) และกิจกรรม (Activities) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการใหญ่ คือการผลิตและการฝึกหัดครูของมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้ทุกแห่ง ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญมุ่งที่จะเตรียมและพัฒนา นักศึกษาทางศึกษาศาสตร์ ได้รู้จักนำความรู้-ประสบการณ์ภาคทฤษฎีที่ได้เรียนจากมหาวิทยาลัยออกไปประยุกต์ใช้ทดลองสอนและฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะค้นหาคุณลักษณะเด่นที่เป็นความสามารถเฉพาะตน และเพื่อการฝึกฝนทักษะความสามารถ ความชำนาญชำนาญในเชิงปฏิบัติการสอน การจัดและบริหารการศึกษา ตลอดจนการแนะแนว (Guidance) การนำทฤษฎีและหลักการทางจิตวิทยามาใช้ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ณ โรงเรียนฝึกสอน หากแต่ว่าในทางปฏิบัติที่เป็นจริงก็คือ นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดยังใหม่ต่อการสอนและการทำงาน เพราะไม่เคยมีประสบการณ์ในการสอนมาก่อน ดังนั้นในการฝึกสอนระยะแรกของนักศึกษา และอาจนานกว่านั้นในบางคนจึงอยู่ในสภาพการณ์ที่ต้องเผชิญกับปัญหานานับประการอันเนื่องจากการที่นักศึกษายังไม่สามารถปรับตนเองให้เข้าได้กับสภาพการณ์การสอนและการเป็นครูส่วนใหญ่จึงมักจะมี ความตื่น ตกใจ กลัว กระวนกระวาย วิดก ปฏิบัติงานผิดพลาด นอนไม่หลับ หรือมีพฤติกรรมที่แปลก ๆ ไปบ้าง รวมทั้งบางคนซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่แสดงความจำนงขอถอนตัวจากการฝึกสอน โดยอ้างสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น หนูไม่พร้อมที่จะสอนขอเป็นเทอมหน้าจึงจะฝึกสอนใหม่ บ้างก็ว่าทางบ้านต่างจังหวัดเรียกตัวด่วน หรือหนูจะออกไปแต่งงาน และจะต้องทำงานลาไม่ได้ เหล่านี้เป็นต้น ในกรณีที่ว่านี้ถ้านักศึกษาจะได้มีประสบการณ์และกล้าเผชิญความจริง รู้จักและยอมรับการให้การนิเทศช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป (General Supervisor) ซึ่งมีหน้าที่และพร้อมที่จะเข้าดำเนินการช่วยเหลือจัดปัญหาต่าง ๆ ให้นักศึกษามีความพร้อมและมีกำลังใจที่จะทำการฝึกสอนฝึกงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปตามโครงการและกำหนดการ นักศึกษาก็จะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด ผิดกับนักศึกษาบางคนที่ว่าผลผลิตตามตัดสินใจด้วยตนเองทั้งการ

ฝึกสอนไปกลางคันเพราะสาเหตุนี้ เท่าที่ปรากฏและเป็นมายังไม่เคยเห็นได้กลับมาฝึกสอน และประสบความสำเร็จเลยแม้แต่รายเดียว จึงควรพิจารณาให้ดีและคิดให้รอบคอบในเรื่องนี้

ด้วยเหตุดังกล่าวมา และเหตุผลทางวิชาการสาขาศึกษาศาสตร์ นักศึกษาจึงควรได้รับการจัดให้ศึกษาหลักการ และแนววิธีการการนิเทศการฝึกสอน (Supervision of Student Teaching) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอน การฝึกสอน และการนิเทศการฝึกสอน ซึ่งเป็นโครงการและกระบวนการที่มีความสำคัญและสัมพันธ์กัน ทั้งเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของบุคคลากรผู้นิเทศอันได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน และศึกษานิเทศก์ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนักศึกษาอาจจะต้องไปรับหน้าที่นี้ในชีวิตการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ขณะเดียวกันระหว่างทำการฝึกสอนนักศึกษาจะได้รู้จักปรับและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายมหาวิทยาลัย และฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนเพื่อจะได้เกิดผลดีต่อตัวนักศึกษาเอง และเพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์กระบวนการฝึกสอน ฝึกงานและการนิเทศการฝึกสอนให้เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดประสงค์ของโครงการและการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ด้วย

อนึ่งทางมหาวิทยาลัยและบุคลากรของมหาวิทยาลัยอันได้แก่อาจารย์ผู้สอนในกระบวนการวิชาพฤติกรรมการสอนยังได้ตระหนักถึงสภาพการณ์ความจริงดังกล่าว จึงได้เตรียมการเพื่อป้องกันและลดปัญหาสำหรับนักศึกษาที่เข้าเรียนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้วยการจัดให้มีโครงการและกระบวนการสังเกตการสอนอย่างมีระบบ (Systematic Observation of Teaching) สำหรับนักศึกษาที่เรียนกระบวนการสอนประวัติศาสตร์ 2 ณ โรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง และโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการทั้งที่เป็นโรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา โดยได้จัดเป็นโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ตรงของการสอนในสภาพการณ์จริงอย่างใกล้ชิดมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในวิชาพฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์ (Teaching Behavior in History) ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักศึกษาในการสร้างความพร้อมให้กับตนเอง เพื่อการฝึกสอนงาน การปฏิบัติการสอนจริงในฐานะครูประจำการ และการนิเทศการสอนดังจะได้กล่าวในหลักการ เทคนิควิธีการ และรายละเอียดเป็นเรื่องๆ ตามลำดับต่อไป

ความหมาย

“การนิเทศการฝึกสอน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Supervision of Student Teaching” มีความหมายและคำนิยามพอสรุปได้ดังนี้¹

การนิเทศการฝึกสอน คือการนิเทศ (to supervise) หมายถึงการให้คำแนะนำช่วยเหลือ และดำเนินการปรับปรุงการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การนิเทศการฝึกสอน คือการประสานงาน กระตุ้น และแนะนำแนวทางไปสู่ความงอกงามให้กับนักศึกษาฝึกสอน

การนิเทศการฝึกสอน หมายถึงการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียนให้มีสภาพดีขึ้น นำเรียนขึ้นและมีประโยชน์เป็นการพัฒนาทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

การนิเทศการฝึกสอน หมายถึงสภาพผู้นำ และการพัฒนาผู้นำให้เกิดขึ้นในกระบวนการฝึกสอนฝึกงานของนักศึกษาฝึกสอน

การนิเทศการฝึกสอน คือความพยายามที่จะดำเนินการปรับปรุงการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และก้าวหน้าอยู่เสมอ

การนิเทศการฝึกสอน หมายถึงการใช้ความสามารถ และประสบการณ์การมีสายตาดูไกลมองเห็นภาพเหตุการณ์และแนวโน้มอย่างต่อเนื่องของการศึกษา ทั้งในอดีต

¹ เรียบเรียงจาก, วิชัย ดิสสระ, *ดร.การนิเทศการศึกษา* (เอกสารโรเนียวคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2519), วินัย เกษมเศรษฐ, “หลักการและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา” *ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา*, เรืองเดิม, นาฏเจดิว สุมาวงศ์, รศ. และคณะ *การนิเทศการศึกษา*, (โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2518), สามัญศึกษา, กรมงานนิเทศการศึกษา 2521, สามัญศึกษา, กรม *บันทึกนิเทศการศึกษา*, 2504, สามัญศึกษา, กรม *ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา*, เรืองเดิม, Brimes, Thomas H. and Justman, Joseph *Improving Instruction Through Supervision*, Macmillan New York, 1952. Crosby, Mirial. *Supervision as Cooperative Action*, New York: Applenon-Century Crofts, 1957. Quynn, I. Minor. *Theory and Practice of Supervision*, New York: Dod, Mead, 1961. Melchior, William T. *Instructional Supervision*, Boston: D.C. Heath and Company, 1950. Speary, Harold. *Improving the Supervision of Instruction*. Prentice-Hall Inc. 1956. Wiles, Kimball. *Supervision for Better Schools*, New York: Prantice-Hall, 1955.

ปัจจุบัน และอนาคต ช่วยชี้แจง แนะนำ ช่วยเหลือ และเร้านักศึกษาฝึกสอนให้มีการพัฒนาสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

การนิเทศการฝึกสอน หมายถึงการช่วยดำเนินการปรับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีผลต่อการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนให้ดี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การนิเทศการฝึกสอน คืองานทางวิชาการ ที่นำไปสู่การปรับปรุงการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนให้ดีขึ้น

ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการฝึกสอน

เนื่องจากโครงการฝึกสอนเป็นกระบวนการ และกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโครงการผลิตและฝึกหัดครูของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญมุ่งที่จะให้นักศึกษาศาสาศึกษาศาสตร์ ได้รู้จักนำความรู้-ประสบการณ์ภาคทฤษฎีที่ได้เรียนมาจากมหาวิทยาลัย ออกไปทดลองสอนและฝึกประสบการณ์ต่างๆ เพื่อค้นหาคุณลักษณะเด่นที่เป็นความสามารถเฉพาะตน และเพื่อการฝึกฝนทักษะความชำนาญในภาคปฏิบัติในการสอนการจัดและบริหารการศึกษา ตลอดจนการแก้ปัญหาต่างๆ ณ โรงเรียนฝึกสอน หากแต่ว่านักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดยังใหม่ต่อการสอน เพราะไม่เคยมีประสบการณ์ในการสอนมาก่อน ดังนั้นในระยะแรกเมื่อต้องเผชิญปัญหานานับประการ และยังไม่สามารถปรับตนเองให้เข้าได้กับสภาพการณ์ ย่อมจะต้องมีความตื่น ตกใจ กลัว กระวนกระวาย วิทก ปฏิบัติงานผิดพลาด นอนไม่หลับ หรือมีพฤติกรรมแปลกไปบ้าง ฯลฯ โดยสรุปก็คือเป็นระยะที่นักศึกษายังตั้งตัวไม่ติด และอยู่ระหว่างการศึกษาเพื่อเรียนรู้หลัก วิธีการ และหาประสบการณ์ในการจัดและดำเนินกระบวนการเรียนการสอนที่ดี จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้มีประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งได้แก่ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก็คอยให้การนิเทศติชม ช่วยเหลือ แนะนำ หรือเสนอแนะแนวความคิด หลักการ และแนวทางกับวิธีการในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกสอนฝึกงานของนักศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถภาพของการเป็นครู (Teacher's Competencies) และเพื่อการเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้มีการพร้อมที่จะเป็นครูอย่างแท้จริงในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษาในชั้นนี้ไปแล้ว

วัตถุประสงค์ของการนิเทศการฝึกสอน

1. เพื่อนิเทศนักศึกษาฝึกสอนในด้านการปรับปรุงคุณลักษณะเฉพาะตัว วิธีสอน และการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการฝึกงานและประสบการณ์อื่นๆ ตลอดระยะทำการฝึกสอน
2. เพื่อรักษามาตรฐาน และส่งเสริมคุณภาพการฝึกสอนฝึกงานในด้านวิชาการ และการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักปรัชญา อุดมการณ์ และแนวทางตามจุดประสงค์ของโครงการฝึกสอนฝึกงาน
3. เพื่อวิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตร် และการฝึกสอนฝึกงานให้เหมาะสม ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางการศึกษา และความต้องการของสังคม
4. เพื่อประเมินผลการฝึกสอนฝึกงาน
5. เพื่อวิจัยการฝึกสอนฝึกงานในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียน นักศึกษา โรงเรียน ฝึกสอน การฝึกสอน-ปัญหา และการนิเทศการฝึกสอนด้วย ฯลฯ

ผู้นิเทศการฝึกสอน

1. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ได้แก่ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา หรืออาจารย์อาวุโสที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้ทำหน้าที่ และอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่นิตเทศการฝึกสอนโดยได้รับมอบหมายจากทางมหาวิทยาลัย และโรงเรียนฝึกสอน (โดยข้อตกลงร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกสอน) เพื่อให้การฝึกสอนฝึกงานเป็นไปด้วยดี และบรรลุตามวัตถุประสงค์
2. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายมหาวิทยาลัย ได้แก่อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป และอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอก หมายถึงคณาจารย์ในภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากคณะศึกษาศาสตร์ ให้มีหน้าที่ในการนิเทศ ดูแล ช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน และประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอน

คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์

1. มีประสบการณ์ในการนิเทศก์การฝึกสอน หรือนิเทศการศึกษามาแล้วเป็นอย่างดี
2. มีความรู้และประสบการณ์ทั่วไปอย่างกว้างขวาง และมีความรู้ความชำนาญเป็นเลิศในวิชาเอก (วิชาใดวิชาหนึ่ง) รวมทั้งมีความสามารถในทางวิชาการที่เกี่ยวกับการ

บริหาร การศึกษา จิตวิทยาพัฒนาการ-วัยรุ่น หลักสูตรและการสอน โสตทัศนศึกษา การวัดและประเมินผลพอสมควรที่จะใช้ประกอบการติชม ให้คำแนะนำในเชิงหลักการ และหลักวิชาการรวมทั้งให้ตัวอย่างได้

3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี บุคลิกภาพเหมาะสม และได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี

4. มีลักษณะเป็นนักประชาธิปไตย และมีศรัทธาที่จะใช้กติกาประชาธิปไตย เป็นหลักประกอบการทำงาน

5. มีความรับผิดชอบสูงต่องานและหน้าที่ รวมทั้งมีความตั้งใจจริงที่จะเสียสละ อุทิศตนให้กับงานนิเทศการฝึกสอนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ทักษะที่จำเป็นสำหรับอาจารย์นิเทศก์

Dr. Kimbal Wiles ได้จำแนกทักษะที่จำเป็นสำหรับอาจารย์นิเทศก์เป็น 5 ประการ ดังนี้

1. ทักษะแห่งความเป็นผู้นำ (Skill in Leadership)
2. ทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ (Skill in Human Relations)
3. ทักษะในการดำเนินกระบวนการกลุ่ม (Skill in Group Process)
4. ทักษะในการบริหารบุคคลในทางการศึกษา (Skill in Personnel Administration)
5. ทักษะในการประเมินผล (Skill in Evaluation)

หน้าที่และงานนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์

1. ชี้แจงและแนะนำให้นักศึกษามีศรัทธาในวิชาชีพครู และมีความเข้าใจใน วัตถุประสงค์ การปฏิบัติงาน และวิธีการประเมินผลการฝึกสอนฝึกงานอย่างแท้จริงและ ต่อเนื่องแท้

2. ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบในด้านวุฒิภาวะ ความพร้อม ความสนใจ ความต้องการ และพัฒนาการทางกาย อารมณ์ และสังคม โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในนักเรียน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงเพราะปัจจัยทาง สิ่งแวดล้อม การเกิดปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหารวมทั้งเหตุการณ์เฉพาะหน้าให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนนักเรียนให้มากที่สุด

3. ช่วยนักศึกษาฝึกสอนให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านบุคลิกภาพ

และสมรรถภาพที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการฝึกสอน เพื่อให้บังเกิดผลดีในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนฝึกงานอย่างเต็มที่

4. ช่วยให้คำแนะนำ ชี้แนวทาง และเร้าให้นักศึกษาปรับปรุงแนวความคิด และเทคนิควิธีการสอนให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการชี้ให้เห็นในปัญหาการ สอนและแนะนำให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

5. ช่วยแนะนำในการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม การเลือกและใช้สื่อ การสอน รวมทั้งการซื้อแนะแหล่งวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอน และการฝึกสอน

6. ช่วยฝึกให้นักศึกษาฝึกสอนศึกษาและจัดทำโครงการสอน และบันทึกการสอน

7. ช่วยแนะนำหลักและวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน

8. ช่วยให้กำลังใจ และกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกสอนมีความมั่นใจ รู้สึกปลอดภัย และมีความสุขที่ได้มาปฏิบัติงานการฝึกสอนฝึกงาน

9. จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์ พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

10. ชี้แจง แนะนำ และกระตุ้นคณาจารย์นักศึกษาฝึกสอนให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความรัก สามัคคี และยอมรับในความสามารถซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ กัน เห็นอกเห็นใจกัน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่มดำเนินไปด้วยดี

11. ให้ความสนิทสนม คำนึง และเป็นกันเองกับนักศึกษาฝึกสอน

12. พยายามสร้างขวัญในการทำงานของนักศึกษาฝึกสอนให้ดีอยู่เสมอ

13. ตั้งใจปฏิบัติงานโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ หลักวิชา ประสบการณ์ และคุณลักษณะเฉพาะตน เพื่อสร้างศรัทธา การยอมรับในความสามารถ การให้ความ เคารพนับถือด้วยใจจริงจากนักศึกษา (เป็นคุณลักษณะและความสำคัญ ที่สำคัญ เสมือน หัวใจของการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนฝึกงาน จำเป็นจะต้องใช้ศิลปะเข้าช่วยแต่ถ้า ทำได้สำเร็จ ทุกอย่างก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี และประสบความสำเร็จ)

14. แนะนำนักศึกษาฝึกสอนให้รู้จักนำทฤษฎี วิธีการ และผลการวิจัยใหม่ ๆ มาประกอบในการจัดและดำเนินกระบวนการเรียนการสอนให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ดียิ่งขึ้น

15. ริเริ่มให้นักศึกษาเห็นคุณค่าในนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พร้อมกับพยายามศึกษา และเลือกมาใช้ประกอบในการฝึกสอนเท่าที่จะทำได้

หลักการนิเทศการฝึกสอน¹

1. การนิเทศการฝึกสอน คือปรัชญา (Supervision of Student Teaching is Philosophic)

1.1 การนิเทศการฝึกสอน เป็นกระบวนการเสาะหาความจริง ถ้ากระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้า จะเป็นหนทางให้ได้มาซึ่งการพัฒนาครูที่มีคุณภาพ ผู้ซึ่งจะไปพัฒนาคนให้แก่สังคมต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็เป็นความพยายามที่จะรักษาคัดศีลและเกียรติภูมิของวิชาการศึกษาศาสตร์ ในฐานะที่เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับวิชาแพทย์ และทนายความ แต่การจำสำเร็จได้เพียงใดหรือไม่นั้น ย่อมสามารถจะประเมินความจริงได้จากสภาพและพัฒนาการทางการศึกษาของสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชาติ

1.2 การนิเทศการฝึกสอน เป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ประเมินผลของวัตถุประสงค์ และจะต้องเป็นความต่อเนื่องจากวัตถุประสงค์หนึ่งไปยังอีกวัตถุประสงค์หนึ่ง รวมทั้งการสร้างค่านิยมในทางการศึกษา และการฝึกสอนฝึกงาน ดังนั้นหน้าที่หลักของผู้นิเทศซึ่งต้องพยายามใช้ความสามารถประสานแนวความคิดต่างๆ ในตัวของนักศึกษาฝึกสอนให้หล่อหลอมผสมผสานเข้าด้วยกันเกิดเป็นพลังความสามารถทางวิชาการ และเป็นพลังทางปัญญา (Intellectual Power) ซึ่งจะเป็นคุณประโยชน์ให้แก่ตัวนักศึกษาฝึกสอนและประเทศชาติสืบไป

2. การนิเทศการฝึกสอน คือความร่วมมือ (Supervision of Student Teaching is Cooperative)

2.1 งานของผู้นิเทศทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นบุคคลากรฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน หรือฝ่ายมหาวิทยาลัย แม้จะทำงานต่างสถาบัน แต่ก็มีวัตถุประสงค์สำคัญ หรือจุดหมายปลายทางร่วมกันในเรื่องของการนิเทศการฝึกสอนของนักศึกษา ดังนั้นสิ่งที่ได้มาจากข้อประนีประนอมในแนวความคิดและวิธีการที่แตกต่างกันแต่ก็จะเป็นคุณประโยชน์สำหรับนักศึกษาฝึกสอน และกระบวนการนิเทศการฝึกสอนร่วมกัน เมื่อประกอบเข้ากับการอุทิศตน และมีความตั้งใจจริงในการทำงาน ระบบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกันย่อมเกิดขึ้น และจะค่อยๆ หล่อหลอมแนวทางปฏิบัติ และหลักวิธีการของผู้นิเทศทุกฝ่ายให้เข้าใจตรงกันเป็นหลักและวิธีการเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันไปในที่สุด

¹ ยึดตามหลักของ Dr. Edwin H. Trethawa. "The Principles of Educational Supervision"

2.2 อาจารย์นิเทศก์ควรรหาโอกาสปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน เพื่อจะได้หาช่องทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งหลักการนี้จะเกี่ยวข้องไปถึงการสร้างสถานการณ์ เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกสอนระมัดระวังในการศึกษาข้อปัญหาของตนเอง และมองหาผู้ที่เป็มิตรของตนซึ่งพอจะช่วยแก้ปัญหานั้นๆ ให้แก่ตน ซึ่งจากสภาพการณ์ดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นความสำเร็จของการนิเทศ เนื่องจากสามารถพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำให้บังเกิดขึ้นในกลุ่มนักศึกษาฝึกสอน และได้มีการใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะ และสภาพความเป็นผู้นำนั้น

3. การนิเทศการฝึกสอน คืองานสร้างสรรค์ (Supervision of Student Teaching is Creative)

3.1 การนิเทศการฝึกสอน เป็นการค้นหาความสามารถพิเศษ และคุณลักษณะเด่นที่แฝงอยู่ในตัวของนักศึกษาฝึกสอนให้ปรากฏออกมา จนเกิดความเข้าใจ และรับรู้ในศักยภาพแห่งตน รวมทั้งมีความคิดริเริ่มที่จะทดลองใช้เพื่อนำทางไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์ต่อไป

3.2 การนิเทศการฝึกสอน เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม ทั้งนี้เพราะเป็นความพยายามที่ผสมผสานพัฒนาการที่ดีของแต่ละบุคคลให้เข้ากันได้กับพัฒนาการที่ดีของสังคม ซึ่งทั้งหมดก็กลมกลืนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทั้งมวล

4. การนิเทศการฝึกสอน คือวิทยาศาสตร์ (Supervision of Student Teaching is Scientific)

4.1 การนิเทศการฝึกสอน เป็นความพยายามที่นำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในกระบวนการทางการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศการฝึกสอนเป็นเหตุและปัจจัยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้เห็นในความสำเร็จของห้องเรียน และโรงเรียนประจูดังสถาบันที่เริ่มต้นของกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถ กระบวนการทางความคิดที่มีระบบ รวมทั้งสิ่งปรุงแต่งความคิดที่ได้จากอิทธิพลของการวัดผลมีส่วนร่วมให้เกิดความลึกซึ้งทางความคิดมากยิ่งขึ้น

4.2 การปฏิบัติจนบังเกิดความสำเร็จสมตามวัตถุประสงค์ จะเป็นเครื่องพิสูจน์ตัวเองของการนิเทศการฝึกสอน ดังนั้นกระบวนการนิเทศการฝึกสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพทันสมัย และมีหลักการที่แน่นอนอยู่เสมอ

4.3 การนิเทศการฝึกสอนสนับสนุนการทดลองซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมที่เหมาะสม เป็นการยืนยันในหลักการทดลองแบบลองถูกลองผิด รวมทั้งยอมรับในผลว่าเป็นหลักฐานที่มีคุณค่าที่จะช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการที่ดีและเหมาะสมให้เกิดขึ้นต่อไป

5. การนิเทศการฝึกสอนคือการกระทำให้เกิดผล (Supervision of Student Teaching is Effective)

5.1 การนิเทศการฝึกสอน มิใช่แต่เพียงช่วยเตรียมประสบการณ์ความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำงานให้ได้ผลดีของนักศึกษาฝึกสอน เช่นการศึกษาหลักสูตร แบบเรียน การสร้างเครื่องมือทดสอบ และการสร้างสื่อการสอน ฯลฯ เท่านั้น หากแต่ยังเป็นการแนะนำแนวทางในการปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นด้วย

5.2 การนิเทศการฝึกสอน ได้ทำหน้าที่สำคัญคือเชื่อมโยงทฤษฎี และการปฏิบัติให้มีความสัมพันธ์กัน โดยมีหลักการที่ว่าสิ่งที่จะเป็นทฤษฎีได้ย่อมต้องอาศัยหลักฐานและข้อเท็จจริงสนับสนุน ดังนั้นในการที่นักศึกษาฝึกสอนจะเกิดความเข้าใจในทฤษฎีอย่างถ่องแท้ได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยหลักการทดลองปฏิบัติการฝึกสอนด้วยตนเองเป็นเครื่องอธิบายและยืนยัน ด้วยเหตุนี้ในการนิเทศการฝึกสอนที่เกี่ยวกับทฤษฎีที่จะให้ได้ผลอย่างจริงจัง จึงจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนากระบวนการ และวิธีการ ตลอดจนเครื่องมือที่ทันสมัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ

วิธีนิเทศการฝึกสอน

ควรใช้วิธีการแห่งประชาธิปไตยเป็นหลัก โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดเป็นโครงการ
2. มีการวางแผน
3. ดำเนินการตามแผน

4. ทำการประเมินผลงาน

5. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อดำเนินการต่อไป

เทคนิคการนิเทศการฝึกสอน

1. ให้ข้อเสนอแนะ (แทนการออกคำสั่ง) แก่นักศึกษาฝึกสอน เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่า และผลดีเมื่อมีการปรับปรุงข้อบกพร่องที่ได้เกิดขึ้น
2. สาริตตัวอย่าง และร่วมกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดกับนักศึกษาฝึกสอน หรือแนะปัญหาให้วินิจฉัย เพื่อนำไปสู่การเกิดแนวความคิดและวิธีการปฏิบัติด้วยตนเอง
3. ใ้ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติตามแนวความคิดและวิธีการเขา พร้อมกับติชม และเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด หรือยังบกพร่องอยู่
4. หาโอกาสร่วมสนทนาทางวิชาการ (หรือกึ่งวิชาการ) เพื่อใ้ให้นักศึกษามีความเข้าใจในหลักการ และมีประสบการณ์เพียงพอที่จะค้นหาแนวปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง
5. แนะนำแหล่งวิทยาการความรู้ รวมทั้งการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ทางวิชาการเช่น หนังสือ วารสาร บทความ ผลการวิจัย ฯลฯ เพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้หูตากว้าง รู้แหล่งข้อมูล และพร้อมที่จะทำการศึกษาค้นคว้าหรือช่วยตนเองในทางวิชาการต่อไป
6. เสริมกำลังใจ สร้างบรรยากาศการฝึกสอนฝึกงานที่ดี และพยายามให้การช่วยเหลือนักศึกษาเท่าที่จะทำได้ หรือมีโอกาส
7. พยายามจัดใ้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้วยการเผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ที่เป็นปัญหาอย่างต่อเนื่องจากปัญหาต่างๆ ไปสู่ปัญหาที่ยากและซับซ้อนขึ้นตามลำดับ
8. หาทางกระตุ้น หรือใ้แก่นักศึกษาฝึกสอนใ้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักวิธีการประเมินผล และการนิเทศการฝึกสอนด้วยตนเอง

หลักเกณฑ์ประกอบการนิเทศหรือสังเกตการฝึกสอน

1. มีความยุติธรรม และเที่ยงธรรม
2. มีสายตาไกล ใจกว้าง และพร้อมที่จะให้การยอมรับความคิด ความสามารถ และการแสดงออกที่มีเหตุผล

3. ปราศจากอคติ
4. มีความเห็นเป็นอิสระ และไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพล หรืออารมณ์ใดๆ
5. ใช้หลักวิชา และมีหลักเกณฑ์
6. ด้ถ้วน รอบคอบ และระมัดระวังในการทำงาน
7. รับผิดชอบต่องาน และผลงาน
8. ยึดการประเมินผลหลายแบบ หลายวิธีการ และหลายครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด หรือข้อกังขาใดๆ
9. มีความจริงใจ และบริสุทธิ์ใจต่อการนิเทศ และต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
10. มีศรัทธา และซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

แนวทางการสังเกต นิเทศ และประเมินผลการฝึกสอนวิชาเอก-โท
ประกอบด้วยหัวข้อและแนวทางที่ควรพิจารณาดังนี้

ที่	หัวข้อ/หลักการ	แนวทาง/วิธีการ	หมายเหตุ
1.	การเตรียมเนื้อหา และความถูกต้อง	ควรประกอบด้วย-มโนทัศน์ เนื้อหาตามหลักสูตร และประสบการณ์ที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้	
2.	คุณค่าของเนื้อหาวิชา	พัฒนาสติปัญญา ความสามารถ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	
3.	การให้แนวความคิดใหม่ๆ	มุ่งสร้าง Concepts ในการเรียน	
4.	จุดประสงค์ของการเรียนการสอน	มีการกำหนดจุดประสงค์ชัดเจน ในรูปทั่วไป เฉพาะ หรือเชิงพฤติกรรม	
5.	แหล่งค้นคว้า และสื่อที่ใช้	มีที่มา มีความเหมาะสมรัดกุม และสอดคล้องกับเนื้อหา	
6.	การจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหา	จากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม รวมทั้งการคำนึงถึงความกว้าง และความลึกซึ้งของเนื้อหาเป็นหลัก	
7.	ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับวิชาอื่น และประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน	มีแนวทางยึดตามหลักบูรณาการ (Integration)	
a.	หลักและวิธีการนำเสนอเนื้อหา	สอนโดยอาศัยหลักวิชา สอนได้น่าสนใจ และสนองตามความต้องการของผู้เรียน	
9.	บรรยากาศทางวิชาการ	ครู-นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงความตั้งใจ สนใจ ร่วมกิจกรรม ใช้เหตุผล รักษาบรรยากาศการเรียนการสอน สนุกสนาน และแทรกอารมณ์ขันบ้าง	

ที่	หัวข้อ/หลักการ	แนวทาง/วิธีการ	หมายเหตุ
10	การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน และการวัดผล	มีโครงการไว้แน่นอน ชัดเจน และเหมาะสม ยึดหลัก “สอนไปสอบไป...” มีเครื่องมือและวิธีการที่ดี	
11.	การกำหนดงานให้ผู้เรียนศึกษา และ ค้นคว้าเพิ่มเติม	จัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นการเสริมประสบการณ์/ฝึกทักษะให้รู้วิธีการ และ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีงานทั้งกลุ่มและเดี่ยว และที่ต้องทำทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	
12	การประกอบกิจกรรมของผู้เรียน	มีการฝึกวิธีการเรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างถูกต้อง และมีหลักการ มีการรับรู้และตอบสนองพฤติกรรมแสดง ความไม่เข้าใจของนักเรียน มีการนำนักเรียนเข้าร่วมบทเรียน และกิจกรรม มีการเสริมแรง ดิชม และให้คำแนะนำ มีการใช้สื่อแบบประสม (Multi-Media) ประกอบมีการติดตามผล และประเมินผล	

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แบบนิเทศและประเมินผลการฝึกสอน

ชื่อนักศึกษา..... รหัสประจำตัว.....
 หน่วยฝึกสอนโรงเรียน..... ชั้นที่ฝึกสอน.....
 วิชา.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 อาจารย์พี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา/ทั่วไป.....

ที่	พฤติกรรม	การประเมินผล						
		F	+		P	+	3	
1	ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน	1	2	3	4	5	6	7
2	ทักษะการนำเสนอบทเรียนและเนื้อหา (การบรรยาย, การอธิบาย, การออกคำสั่ง)	1	2	3	4	5	6	7
3	ทักษะการตั้งคำถามอย่างมีประสิทธิภาพ	1	2	3	4	5	6	7
4	ทักษะการรับรู้และตอบสนองเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมแสดงความไม่เข้าใจ	1	2	3	4	5	6	7
5	ทักษะการนำนักเรียนเข้าร่วมบทเรียนและกิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7
6	ทักษะการเสริมแรงต่อปฏิบัติการเรียนรู้ของนักเรียน	1	2	3	4	5	6	7
7	ทักษะการใช้วาจา ภาษา และน้ำเสียง	1	2	3	4	5	6	7
8	การเตรียมบทเรียนที่สอนในครั้งนี้	1	2	3	4	5	6	7
9	บุคลิกลักษณะท่าทางและความมีชีวิตชีวาของผู้ฝึกสอน	1	2	3	4	5	6	7
10	อุปกรณ์การสอนและการใช้	1	2	3	4	5	6	7
11	กิจกรรมและการวัดผล	1	2	3	4	5	6	7
12	การควบคุมดูแลและสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	1	2	3	4	5	6	7

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข.....

.....

แบบนิเทศการฝึกสอนภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชื่อนักศึกษา..... รหัสประจำตัว.....
หน่วยฝึกสอน โรงเรียน..... ชั้นที่ฝึกสอน..... ครั้งที่.....
วิชา..... เรื่องที่สอน.....
วันที่..... เวลา..... อาจารย์นิเทศก์.....
เกณฑ์พิจารณา.....

ที่	พฤติกรรมการสอน	ใช้ได้	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	ข้อเสนอแนะ
1.	ทักษะท่าทาง น้ำเสียง และความมีชีวิตชีวา						
2.	การเตรียมบทเรียนและ ความถูกต้องของเนื้อหา						
3.	ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน						
4.	ทักษะการนำเสนอบทเรียน และเนื้อหา						
5.	ทักษะการนำนักเรียนเข้า ร่วมกิจกรรม						
6.	ทักษะการใช้คำถาม						
7.	ทักษะการเสริมแรงต่อปฏิกิริยา การเรียนรู้ของนักเรียน						
8.	ทักษะการใช้สื่อการสอน						

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แบบบันทึกการนิเทศนักศึกษาเป็นรายบุคคล

โรงเรียนฝึกสอน.....ชื่อนักศึกษา.....รหัส.....

วิชาเอก..... วิชาโท.....

ชื่ออาจารย์นิเทศก์ 1.

2.

ครั้งที่	วัน-เวลา	วิชาที่สอน	อาจารย์นิเทศก์ลงชื่อ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
a.			
9.			
10.			
11.			
12.			

แบบบันทึกการนิเทศนี้ อาจารย์นิเทศก์ลงชื่อทุกครั้งที่มาิเทศการสอน

การสังเกตการสอนอย่างมีระบบ

การสังเกตการสอนอย่างมีระบบ (Systematic Observation of Teaching) หมายถึง โครงการและกระบวนการการจัดให้นักศึกษาศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกทางการสอน ประวัติศาสตร์ที่กำลังเรียนกระบวนการวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนประวัติศาสตร์ 2 (Teaching Behavior in History) และจะออกปฏิบัติการฝึกสอน (Student Teaching) ในภาคเรียนต่อไป ได้ออกไปศึกษาประสบการณ์เชิงการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนของโรงเรียนสาธิต และโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร ทั้งที่เป็นโรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็น

ภายหลังจากที่นักศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎีและหลักการทางการศึกษาที่เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน รวมทั้งได้ทดลองฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคและทักษะต่าง ๆ หลายรูปแบบในชั้นเรียนและห้องทดลองปฏิบัติการภายในมหาวิทยาลัย จนเกิดทักษะ (Skills) ความสามารถ ความชำนาญพอสมควรแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่านักศึกษาจะสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพในทันที ทั้งนี้เพราะการสอนมิใช่เป็นกระบวนการที่ใคร ๆ ก็สามารถดำเนินการให้เกิดผลดีได้ทุกคนถ้าหากมีความรู้ดีเพียงอย่างเดียว หากแต่ว่าในความเป็นจริง การจัดหรือดำเนินกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ เป็นเทคนิคขั้นสูง ที่จำเป็นจะต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ทั้งในด้าน “ศาสตร์” คือการมีความรู้ความสามารถกว้างและลึกในด้านทฤษฎี หลักการ วิธีการ เทคนิค และเนื้อหาวิชาการแขนงนั้น ๆ เป็นอย่างดีเลิศ และในด้าน “ศิลปะการสอน” คือการมีคุณลักษณะของความเป็นครู (Teacher's Competencies) การมีทักษะความสามารถ ความชำนาญในการถ่ายทอดสื่อความรู้ความคิด ประสบการณ์ และรู้จักใช้สื่อและจัดกิจกรรมได้อย่างมีความหมายเพื่อเร้าผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์การเรียนการสอน ซึ่งสื่อและกระบวนการเหล่านี้ผู้สอนที่ดีและสามารถทุกคนจะต้องผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ การสังเกตพิจารณา การวิเคราะห์งานและระบบ และมีการทดลองฝึกปฏิบัติจนกลายเป็นทักษะความสามารถเฉพาะตน ด้วยเหตุนี้ การจัดให้นักศึกษาได้ออกไปศึกษาสังเกตการสอนของครูอาจารย์ประจำการ ตลอดจนการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษารุ่นพี่ที่กำลังทำการสอนหรือฝึกสอน ณ โรงเรียนสาธิต หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษา-

วิชาการในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นหลักการที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนที่นักศึกษาจะออกไปปฏิบัติ การฝึกสอน (Student Teaching) หรือปฏิบัติการสอนจริงในฐานะครูประจำการต่อไป

จุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอนอย่างมีระบบ

1. มุ่งให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนจริง
2. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างมีระบบ
3. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการนำทฤษฎี และหลักการทางการศึกษามาใช้ในสภาพอันแท้จริงในชั้นเรียน
4. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการนำเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลดี
5. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้ธรรมชาติ ความต้องการ ความสนใจ ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน (เด็กวัยรุ่น) ในรูปแบบต่าง ๆ กัน
6. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการเฝ้าพฤติกรรมผู้เรียนให้สนองตอบบทเรียน และมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน
7. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้ปัญหาในชั้นเรียน และวิธีการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ
8. มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการควบคุมและปกครองชั้นเรียน
9. มุ่งให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของผู้สอน เพื่อจะได้นำไปพิจารณาและใช้เป็นแนวทางในการแสดงออกทางพฤติกรรมการเป็นครู ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในสภาพการฝึกสอน หรือ การสอนจริง
10. มุ่งให้นักศึกษาได้สังเกตการจัดและประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียน และในโรงเรียน เพื่อให้มีประสบการณ์และสามารถนำไปเป็นแนวในการจัดและประกอบกิจกรรมในการฝึกสอน
11. มุ่งให้นักศึกษามีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครูทั้งในชั้นเรียนและในโรงเรียนเป็นส่วนรวม เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนต่อไป